

10. 9. 2020

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zranění cyklisté jako pachatelé přestupku

Cyklistika je bezpochyby oblíbený sport, avšak málokterý cyklista si uvědomuje, že se při vjetí na pozemní komunikaci stává účastníkem jejího provozu a může se velmi často pohybovat na hraně zákona, či ho dokonce porušit. Stačí na pozemní komunikaci spadnout z jízdního kola a způsobit si zranění. Cyklista nemusí zranit či ohrozit jinou osobu nebo způsobit jinému škodu, ani nemusí být opilý, přesto se podle zákona o silničním provozu (dále jen „ZSP“)[1] dopustil přestupku, při kterém způsobil dopravní nehodu[2] a za který mu hrozí (sic!) pokuta. Do Poslanecké sněmovny nyní míří novela ZSP, která by mohla tuto absurdní a amorální praxi změnit.

V roce 2016 média upozornila na případ seniorky, která po cestě do kostela spadla z kola a zlomila si kotník, přičemž nikoho dalšího neohrozila ani neomezila. Během hospitalizace jí v nemocnici navštívil příslušník Policie ČR a bez poučení jí uložil pokutu ve výši 500 Kč za to, že se *nevěnovala řízení* kola, a tím ohrozila zájem společnosti. Veřejný ochránce práv takový postup policie označil za nezákonný, nemravný a nedůstojný. Seniorce totiž byla uložena pokuta v situaci, kdy lze mít vážné pochybnosti o naplnění znaků přestupku a současně o svobodě její vůle k podpisu pokuty, jímž stvrdila, že souhlasí se zjištěným skutkovým stavem a právní kvalifikací přestupku, doznala se k jeho spáchání, vyjádřila ochotu zaplatit pokutu a vzdala se práva na projednání věci ve správním řízení. Případ seniorky však není žádným excesem. Takových případů jsou stovky.

Při jízdě na kole jste povinni chovat se ohleduplně a ukázněně

O jaký přestupek se vlastně jedná? Cyklista na pozemní komunikaci spadne z kola, nevznikne žádná škoda, **nikdo** kromě zraněného cyklisty **není dotčen ani poškozen**, přesto v tomto jednání Policie ČR vidí porušení § 4 písm. a) ZSP, dle něhož *„je při účasti na provozu na pozemních komunikacích každý povinen chovat se ohleduplně a ukázněně, aby svým jednáním neohrožoval život, zdraví nebo majetek jiných osob ani svůj vlastní, aby nepoškozoval životní prostředí ani neohrožoval život zvířat, své chování je povinen přizpůsobit zejména stavebnímu a dopravně technickému stavu pozemní komunikace, povětrnostním podmínkám, situaci v provozu na pozemních komunikacích, svým schopnostem a svému zdravotnímu stavu.“* Nutno dodat, že toto ustanovení vymezuje obecné zásady chování účastníků silničního provozu, dle kterých jsou interpretována všechna následující konkrétní pravidla provozu na pozemních komunikacích.

Porušení § 4 písm. a) ZSP pak policie pokládá za naplnění skutkové podstaty přestupku dle § 125c odst. 1 písm. k) ZSP, jenž obsahuje „zbytkovou“ skutkovou podstatu, neboť postihuje porušení pravidel silničního provozu, na která nedopadají samostatné skutkové podstaty. Jde přibližně o 300 různých porušení pravidel silničního provozu.

Společenská škodlivost jako znak skutkové podstaty přestupku

Zákon č. [250/2016](#) Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „**zákon o přestupcích**“), v ustanovení § 5 definuje **přestupek jako společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin**. Přestupek je spáchán, pokud jsou naplněny všechny znaky jeho skutkové podstaty, tedy znaky formální (obecné[3] a typové[4]) i materiální (společenská škodlivost). Při zkoumání odpovědnosti za přestupek je správní orgán mj. povinen zjišťovat, zda došlo k naplnění jeho

materiální stránky. Přestože je *škodlivost* výslovně uvedena v legální definici přestupku, zákon ji nijak dále nevymezuje. Podle předchozí právní úpravy lze za společenskou škodlivost považovat porušení nebo ohrožení zájmu chráněného zákonem.

K naplnění materiální stránky se vyjádřil i Nejvyšší správní soud, když v rozsudku sp. zn. 7 As 63/2015 ze dne 16. 7. 2016 uvedl: **„Společenská nebezpečnost jednání, tedy materiální stránka přestupku, by nebyla naplněna, pokud by existovaly zvláštní okolnosti případu, jež by nebezpečnost předmětného jednání zásadním způsobem snižovaly. Okolnostmi, jež snižují nebezpečnost jednání pro chráněný zájem společnosti pod míru, která je typická pro běžně se vyskytující případy přestupků, mohou být zejména: význam právem chráněného zájmu, který byl přestupkovým jednáním dotčen, způsob jeho provedení a jeho následky, okolnosti, za kterých byl přestupek spáchán, osoba pachatele či míra jeho zavinění.“** Z toho vyplývá, že jednání, které má sice formální znaky přestupku, ale není jím porušen či ohrožen zájem společnosti, není přestupkem, a proto by společnost neměla mít důvod jej postihovat.

Pokud by správní orgán prokázal, že zraněný cyklista porušil § 4 písm. a) ZSP tím, že se choval buď neukázněně, nebo neohleduplně, bylo by možné připustit, že se formálně jedná o přestupek. Nicméně pochybuji, že v případech, kdy člověk zraní po pádu z kola, přičemž touto nehodou není nikdo jiný dotčen ani poškozen, nedojde ani ke škodě, mohl ohrozit zájem společnosti v takové míře, aby bylo nutné mu udělit pokutu. Jsme přeci jen lidé, tvorové omylní, občas špatně vyhodnotíme podmínky, v kritickém okamžiku nesprávně zareagujeme nebo nám selže koordinace. **Trestat člověka za chybu, v jejímž důsledku nezpůsobil újmu nikomu jinému než sobě samému, je amorální a nelidské.** Vyvstává pak otázka, jak taková finanční sankce může přispět k nápravě „pachatele přestupku“?

Újmu na zdraví lze cyklistovi „zpříjemnit“ finanční sankcí

Správní orgány svůj postup obvykle hájí alibistickou konstrukcí, že jim to ukládá zákon a že jen dělají svou práci. Za přestupek podle § 125c odst. 1 písm. k) ZSP pachateli hrozí pokuta ve výši od 1.500 Kč do 2.500 Kč^[5] nebo mu lze příkazem na místě uložit pokutu do 2.000 Kč.^[6] Ve smyslu § 91 odst. 1 zákona o přestupcích může správní orgán **příkazem na místě uložit pouze pokutu, pokud nestačí domluva** a obviněný souhlasí se zjištěným stavem věci, s právní kvalifikací skutku, s uložením pokuty a její výší a s vydáním příkazového bloku. **Je tedy žádoucí, aby správní orgán nejprve zvážil, zda k projednání přestupku nestačí domluva vzhledem k jeho závažnosti a osobě pachatele. Domluva má být využívána zejména v případech, kdy míra společenské škodlivosti daného činu je natolik nízká, že uložení pokuty by bylo s ohledem na závažnost přestupku a osobu pachatele nepřiměřené.**^[7] Již ze samotné zákonné dikce „lze uložit pokutu“ vyplývá, že zde zákonodárce nechal prostor pro uvážení správního orgánu, zda k projednání přestupku vzhledem k jeho závažnosti a osobě pachatele nepostačí domluva. Nutno podotknout, že ještě před několika lety zákon neumožňoval v těchto případech uložit blokovou pokutu na místě a cyklistovi, který se zranil při pádu z kola, hrozila pokuta až 50.000 Kč.

Přinese novela ZSP nějaké východisko?

Dne 17. srpna 2020 vláda ČR v usnesení č. 823 schválila návrh zákona, kterým se mění ZSP (dále jen „**novela**“) a který nyní míří do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR k dalšímu projednání. Touto novelou usiluje Ministerstvo dopravy o **revizi správního trestání** v oblasti přestupků proti pravidlům silničního provozu. Mělo by dojít ke zvýšení horních i dolních hranic sazeb pokut. Za přestupek podle § 125c odst. 1 písm. k) ZSP bude pachateli nově hrozit pokuta od 2.000 Kč do 5.000 Kč. Předkladatelé novely usilují o zdůraznění rozdílu mezi sazbou pokuty ukládané příkazem na místě a minimální sazbou pokuty ukládané ve správním řízení. Cílem tohoto odsazení sazeb pokut je zvýšení motivace k vyřízení přestupku příkazem na místě, neboť okamžitě uložený trest má údajně

větší výchovný účinek a současně nejsou zatěžovány další správní orgány vedením řízení o přestupku. U přestupků dle § 125c odst. 1 písm. k) ZSP bude i nadále stanovena pouze horní hranice sazby pokuty, která se snižuje z 2.000 Kč na 1.500 Kč.

Novela do § 125e ZSP doplňuje odstavec 3, jehož první věta zní: „*Přestupky podle tohoto zákona nelze vyřešit domluvou, s výjimkou přestupků podle § 125c odst. 1 písm. k).*“ Podle předkladatelů novely by totiž nedávalo smysl, aby domluvou bylo možné vyřešit přestupek, který má stanovenou dolní hranici pokuty či přestupek, za který se příkazem na místě ukládá pevně stanovená pokuta. Nicméně domluvou bude možné vyřešit přestupky dle § 125c odst. 1 písm. k) ZSP, neboť tato skutková podstata dopadá na méně závažná porušení pravidel silničního provozu a je u ní stanovena pouze horní hranice sazby pokuty.

Závěr - neformální způsob vyřízení přestupku je zde žádoucí

Bohužel výše uvedená změna ZSP přímo nevede k odstranění ustanovení, jež správní orgány opravňují k absurdním krokům, jako je sankcionování zraněných cyklistů, kteří jsou potrestáni už jen samotnou nehodou, následným šokem a újmou na zdraví. Proto nezbývá než doufat, že daný problém bude překlenut výkladem, jenž bude zohledňovat zásadu přiměřenosti jako jeden z principů dobré správy. Navíc samotná „návštěva“ příslušníků policie v nemocnici za zraněným cyklistou po újmě je nevhodná. Vystresovaný pacient, který se nachází v cizím prostředí, nemá při nečekané přítomnosti policie možnost připravit si obhajobu a promyslet si všechny důsledky, a tak ve většině případů pacient souhlasí s blokovou pokutou jen proto, aby nepříjemný kontakt s policií ukončil. **Domluva jako neformální způsob vyřízení bagatelních přestupků[8] je tedy zde rozhodně na místě.**

Mgr. Hana Šaročová,
advokátní koncipientka

[TOMAN & PARTNEŘI advokátní kancelář, s.r.o.](http://www.iustitia.cz)

Trojanova 12
120 00 Praha 2

Tel.: +420 224 918 490
Fax: +420 224 920 468
e-mail: ak@iustitia.cz

[1] Zákon č. [361/2000](#) Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů.

[2] Ustanovení § 47 odst. 1 ZSP definuje dopravní nehoda jako „událost v provozu na pozemních komunikacích, například havárie nebo srážka, která se stala nebo byla započata na pozemní

komunikaci a při níž dojde k usmrcení nebo zranění osoby nebo ke škodě na majetku v přímé souvislosti s provozem vozidla v pohybu.“

[3] Mezi formální obecné znaky patří protiprávnost, trestnost, přestupková způsobilost a výslovné označení za přestupek v zákoně.

[4] Mezi formální typové znaky patří objekt, objektivní stránka, subjekt a subjektivní stránka.

[5] § 125c odst. 5 písm. g) ZSP.

[6] § 125c odst. 7 písm. a) ZSP.

[7] Rozsudek Nejvyššího správního soudu, č. j. 2 As 60/2015 - 28, ze dne 20. května 2015, z něhož vyplývá: „Pokud jde o možnost vyřešit přestupkové jednání domluvou, z ustanovení zákona vyplývá, že domluvou lze primárně řešit takové přestupkové jednání, jehož společenská nebezpečnost je velmi nízká. Zda však dojde k vyřešení věci domluvou, náleží výlučně úvaze správního orgánu vycházející ze skutkových okolností případu.“

[8] Bagatelními přestupky se rozumí takové protiprávní jednání, jehož míra společenské škodlivosti je natolik nízká, že uložení správního trestu pokuty příkazem na místě by s ohledem na závažnost přestupku a osobu pachatele bylo nepřiměřené.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Promlčení zápůjčky bez určení splatnosti v judikatuře Nejvyššího soudu](#)
- [Rozvod s mezinárodním prvkem a související otázky péče o děti a výživného](#)
- [Příkaz a příkaz na místě v přestupkovém řízení vedeném orgánem inspekce práce](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Problematické aspekty změn v úpravě odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku](#)
- [Autonomní mobilita optikou české legislativy. Kdy se na silnicích dočkáme vozidel bez řidiče?](#)
- [Rodičovská odpovědnost po novele občanského zákoníku: Jak nové principy rovnosti, spolupráce a ochrany dítěte mění praxi soudů a rodin](#)
- [Lhůta a povinnosti při vyrozumění oznamovatele o výsledku posouzení oznámení](#)